

Siriklockan

Frysände pastorats kyrkblad

Svenska
kyrkan

32 DOP

i samma klänning

SKOLTEATER

med Västana Musik & Teater

FASTEBETRAKTELSE

SIRIKLOCKAN nr 1 2025 Kyrkoblاد för Svenska kyrkan i Fryksände, Lekvattnet, Vitsand och Östmark
 Box 52, 685 22 Torsby • info@fryksandepastorat.se • www.fryksandepastorat.se • Ansvarig utgivare: Johan Bonander
 Layout: Birgitta Åberg • Omslag: Birgitta Åberg • Motiv: Västana Musik & Teater i Östmarks kyrka
 Tryck: Ramströms Tryckeri AB • Tryckt på klimatkompenserat papper • Upplaga: 4800

3 KYRKOHERDEN
har ordet	17 PROSTGÅRDEN
Påskvandring - vad är det?
4 KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE
har ordet	18 FASTEBETRAKTELSE
Anna-Greta O Berggren
5 KRÖNIKA
av Jers Kristin Lissel	20 SKOLTEATER
med Västana Musik & Teater
6 32 DOP
i samma klänning	22 EN HUBB FÖR SAMVERKAN
kring svåra frågor
7 DELA LIKA-DAGEN
Act Svenska kyrkan	24 SORGENS ARBETE I DEN SÖRJANDE
av Ingegred Alberius
8 FRYKSÄNDE PASTORAT
på Torsby jobbmässa	27 LEVA VIDARE
Dikt från Östmark
10 INGEN KAN GÖRA ALLT
men alla kan göra något	28 RECEPT
från köket
12 NÄR VÄGGAR OCH TING
talar i det tysta	30 VÅRENS GUDSTJÄNSTER
i Fryksände pastorat
14 FRÅN DINA HÄNDER
Act Svenska kyrkan	32 ANSLAGSTAVLAN
smått & gott
15 NÅGON ATT TALA MED
vi finns för dig	34 REFLEXEN
Kyrkogårdsvandring i Lekvattnet
16 GRÖTFEST
och traditioner	35 FAMILJESIDAN
Fryksände pastorat
	36 FRYKSÄNDE PASTORAT
kontaktuppgifter

Vårt behov av klokhet

På en minnestund sa en person häromsistens: Jag ser dig Johan ofta gå omkring med din hund, alltid tycks du ha dina hörlurar på. Vad lyssnar du på? Varpå jag berättade om olika böcker jag streamar och så alla intervju-poddar.

På senare tid har jag lyssnat en del på intervjuer med nationalekonomen Magnus Henrekson. Jag finner Magnus vara osedvanligt klok. Magnus pratar ofta om varje generations ansvar att vårda och förvalta viktiga värden i ett samhälle. Som till exempel att vi ska kunna och vilja ta personligt ansvar. Hur vårt samhälle faktiskt är helt avhängigt att vi alla, var och en, med sina olika uppgifter, gör vårt yttersta att uppfylla var sin del av det ansvar man har att förvalta. Inte med mindre kan ett samhälle över tid fungera.

Han menar vidare att livet består av olika former av kränkningar, bara det att åldras och dö är en kränkning i sig. Han pläderar för insikten att varje framgångsrik människa i sig utgör ett bevis på att denne lärt sig att hantera olika motgångar, det vill säga kränkningar. Inte med mindre än att vi står ut med olika utmaningar kan vi utvecklas till ansvars-kännande individer. Att bli och vara ansvarskännande är ett således resultat av en uppfostran, en fungerande skolgång och ett samhälle där just ansvarstagande premieras. Att söka undkomma olika utmaningar just med hänvisning till upplevelsen att man då riskerar bli kränkt är som att söka gena i livets olika hörn.

Under flera år kom jag att arbeta med tillämpningen av vår lagstiftning avsedd att underlätta för dels den funktionsnedsatte dels dennes anhöriga. Vi har i Sverige en smått unik lagstiftning med vår lagen om stöd och service, LSS för vissa funktionshindrade. En lag att vara stolt över. En lag som genomsyras av en tanke att även den mest utsatte har rätt att leva som andra.

En stor ångest som föräldrar till funktionsnedsatta barn ofta har är tanken på den egna döden. Frågan vem som då kommer ta hand om ens barn, då man inte längre kan bevaka dennes rättigheter, är ofta en källa till stor oro.

Här är tillit central, tilliten att samhället vi lever i även imorgon kommer att ta hand om ett funktionsnedsatt barn. Tilliten att det finns en välfungerande äldreomsorg och sjukvård den dag jag själv behöver den. Tilliten att polisen med sitt våldsmonopol idag och imorgon kan upprätthålla lag och ordning. Tilliten att det pensionssystem jag idag betalar in min skatt till imorgon kommer betala ut min pension.

Tilliten utgör ett sammanhållande kitt, att vi litar på varandra. Det här kittet är sannolikt ovärderligt och den kanske viktigaste aspekten att Sverige utvecklats till det land det varit och är.

Samtidigt har starten på 2025 varit svår. Det gör något med oss att få vakna upp morgon efter morgon, som nu i januari, och på nyheterna få ta del av dagliga sprängdåd. Skolskjutningen i Örebro 4/2, som just hänt då jag skriver dessa rader, var så fruktansvärd att många av oss saknar ord. Tilliten sätts på svåra prov. Samtidigt finns ingen annan väg än att söka skydda tilliten allt vi kan – den är som sagt ovärderlig.

I filmen "Jesus från Nasaret" säger den judiske rabbinen, då han just tagit pergamentrullarna med den heliga skriften, Torhan, ur den i filmen 12-åriga Jesus händer: "Dessa ord läses i tider av fred och i tider av oro, må dessa ord läsas för dig bara i tider av fred."

Så blev det inte, Jesus kom att förföljas under sin levnad, pinas, dödas för att sedan återuppstå och för all tid utgöra ett exempel på att framgång inte är möjlig utan att hantera, och överleva olika former, av kränkningar. Genom att visa oss uthållighet, ha mänsklighetens fokus för ögonen så kom Jesus att bli det exempel och den möjliggörare som i mångt bildade det västerländska samhällets grundfundament. Idén om allas lika värde. Möjligheten att kunna sona ett brott, bli förlåten. Om vikten att bygga sitt hus, sin personlighet, sitt liv, på en klippa – att inte gena i livets olika hörn. Att älska sin nästa som sig själv. Att samvetsgrant dra sitt strå till den samhälleliga stacken.

Att samlas till gudstjänst är att samlas till det kitt som för-enar oss. Är att bevara och bejaka och besvara behovet av tillit i oss och mellan oss. Oavsett härkomst, politisk hemvist och ideologi.

Kom!

Johan Bonander, kyrkoherde

Kommer ni ihåg?

Som liten hade vi kor och kalvar här hemma vid Dalkarlsfolk en liten ladugård med 5-6 kor som mest. Det var SRB Svensk rödbrokig boskap och SLB Svensk låglandboskap.

Jag var ganska ung när pappa och mamma bestämde sig för att sluta med djurhållningen och tog det svåra beslutet att skicka dem iväg till slakt.

Säkert ett mycket svårt beslut, men tiderna var så att det bar sig inte och det var ju ett slit. Både mamma och pappa förvärvsarbetade och sen så till råga på allt då skulle ut i ladugården morgon och kväll, helg som söcken.

Men jag vet att mamma sa att det fanns inget skönare än att efter en arbetsam dag på jobbet få gå ut i ladugården, mocka och strö, ge korna mat och sen sätta sig och lägga pannan mot kons varma mjuka skinn och mjölka medans korna åt sitt hö under total stillhet. Det enda ljud som hördes var mjolkstrålens stril i hinken och kornas idisslande. På senare år blev det naturligtvis andra ljud då mjölkmaskinen gjorde sitt intåg.

På våren kom grisbilen och levererade 1-2 och ibland t.o.m. 3 små grisar som föddes upp för att sen förse oss med mat. Det var spännande och kul när grisbilen kom, men oj va de skrek när de togs ut, ur en av de många luckorna på den stora lastbilen, för att sen släppas in i griskitten. Men så fylldes grishon med matrester blandat med nymald bygg (korn) och vatten och då var rädslan över det nya hemmet som bortblåst och de slafsade i sig gladeligen, av oss halvåt-na smörgåsar och potatisen från middagen för några dar sen, som blivit ståendes i en karott i kylskåpet, ämnade till att ätas av oss igen, men som nu förgyllde en liten rosa gris första måltid. Detta är nu länge sedan, men tänk jag tror vi är på väg dit tillbaka. För nog smakar det bättre när man vet hur det är uppfött än ett anonymt paket från ICA eller Konsum.

Det är mycket arbete som krävs och det tar tid, men kanske är en stund i ladugården en stund för kontemplation och stillhet, något som vi behöver i denna värld som nu formas fram av maktlystna herrar. Kanske vi måste få denna stun-

den, som min mamma, och andras mammor, mor och farmödrar fick, den där stunden i ladugården mot kons varma skinn.

Jag tror vi skulle må betydligt bättre av det än att sitta med böjd nacke och scrolla den ena realen efter den andra på mobilen, som om sanningen ska fram är bara strunt!

Om man nu inte har möjlighet att skaffa sig en ladugård fylld med kor och grisar, så finns det ju andra saker som man kan få denna stund av kontemplation och stillhet av.

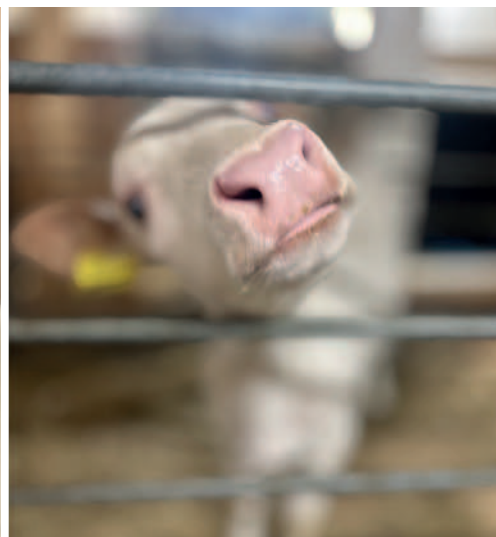
Som till exempel gå i kyrkan, det är ett fantastiskt ställe att få en stund av stillhet från världens oro och larm. Vi här i pastoratet har fyra fina kyrkor att välja mellan och alla tar emot oss med öppen famn!

Så stäng av telefonen och sätt er ner och lyssna en söndag i någon av kyrkorna i Östmark, Lekvattnet, Vitsand eller Fryksände. Jag lovar att det gör gott! Själen tankas upp och arbetsveckan går lite lättare.

Bilderna är från när jag besökte mina goda vänner Jon och Simon i Dalsland. De har jämte sina vanliga jobb ett litet jordbruk med fjällkor och fjällnära kor. Fantastisk vackra djur! Små och trevliga med oerhört olika karaktärsdrag. Det var den lugna kloka kon, där fanns den stora primadonnan, likt Birgit Nilsson hade sina högt målade ögonbryn. Och sen den lilla vackra ystra kalven som ännu i sin ungdom inte dånat sin roll i den nyrenoverade ladugården. Jag fick förmånen att vara med när det skulle mjölkas för kvällen och när det hade mockats och ströts spån på golvet, sattes mjölkmaskinen igång, medans korna åt sitt hö under tystnad ... och då kom minnena av mammas ord ... "Tänk se gött" och lugnet spred sig i både kropp och själ! Å jag kom i håg ...

Snart är våren här och jag önskar er alla en fin och härlig vår!

Roger Ericsson, kyrkorådets ordförande

Jers Kristin Lissel
reporter och krönikör
på Siriklockan.

Guds vägar äro outgrundliga

När jag växte upp var jag full av äventyrslystnad och drömmar om att se så mycket av världen på så kort tid som möjligt. Jag hade redan sett allt vad lilla Malung hade att erbjuda – trodde jag – och orten på blott några tusen innevånare hade för länge sedan blivit alldeles för liten för mig.

Precis som när man växer ur ett par skor, hade Malung börjat skava på mina hälar, trycka ihop mina tår och fick jag inte bytt ut mina utnötta kängor å det snaraste, skulle jag tvingas framåt i livet i en haltande medelfart när allt jag ville göra var att springa obehindrat. Jag slängde Malung, och med henne alla andra småstäder, på soptippen, och bara någon vecka efter att jag tagit studenten hoppade jag på ett flygplan med destination västerut och till världsmetropolen London.

I London fick jag snart jobb i en bar. Jag jobbade närmare 60 timmar i veckan, klockan 16.00-04.00, och tjänade, vad som var minimilön i England då, £4,50, det vill säga omkring 50 kronor, i timmen. Det var slitigt, hektiskt och ack så oromantiskt. Inte alls hur min unga hjärna hade tänkt sig att storstadslivet skulle te sig och det dröjde inte jättelänge innan jag insåg att dagsljus var väldigt underskattat. Tiden gick och med den följde inte bara andra jobb och andra boenden, men kanske mest chockerande av allt, längtan efter lugnet. Hur kunde det vara möjligt? Jag, storstadstösen som råkat födas på fel plats i världen, hur kunde jag plötsligt längta efter talltopparnas sus i den lätta sensommarbrisen, doften av blåbärsris och den ostörda stjärnhimlen? Landsbygden kanske inte var så dum ändå? Så länge den inte låg i Sverige då, Sverige var fortfarande för litet och på tok för avsidet.

Kort därpå tog livet en vändning som gjorde att jag hamnade i norra Wales istället. Där jobbade jag på kontor ett tag innan jag äntligen bedömde min skoltrötthet botad och sökte till det lokala universitetet och kom in. Utbildningen var allt jag drömt om, jag sög i mig som en svamp och var lyrisk nästan varje dag när jag kom hem. Det var här jag skulle vara alltså, i den akademiska miljön, det var den som var mitt rätta element.

Efter fyra års studier, gjorde livet återigen ett lappkast och jag flyttade hals över huvud tillbaka till Sverige igen och efter några lappkast till hamnade jag där jag är idag. I Torsby, åtta mil från där allt – där jag – började. Till min överraskning var det även här jag kände att jag kunde landa, kunde andas, läka och skapa. Mitt i brinnande pandemi flyttade jag hit och kände mig lugnare än någonsin. Min väg mellan Malung och Torsby, åtta små ynka mil, må ha varit krokig, med många stopp och omvägar därtill, men vägen ledde mig ändå hit. Med risk för att låta klyschig, vill jag med det säga att Guds vägar äro outgrundliga, man vet inte vart livet tar oss och det gör inte heller något. Vi behöver inte se resmålet, vi behöver bara se tillräckligt av vägen framför oss för att kunna ta nästa steg och sen nästa efter det. Livet är i ständig utveckling och tänk så tråkigt det vore om vi i förväg såg vad som gömde sig bakom nästa backkrön.

32 dop i samma klänning

Text och foto: Jers Kristin Lissel

Lördagen den 7 december döptes lilla Melker Tomasson-Geisler i Lekvattnets kyrka. Något som var extra speciellt med ceremonin var den dopklänning som han bar: en klänning som för första gången användes 1932, när Svea döptes och därefter har ytterligare 31 barn ur samma släkt burit samma klädnad vid dop.

– Släkten kommer egentligen från Jämtland, från en liten ort som heter Lit, strax utanför Östersund, berättar mamma Emma Geisler, 30. Det är bara vår gren, med farmor, pappa, jag och mina syskon som bor nere i Värmland.

Den nästan 100-åriga klenoden är idag väldigt skir och har lagats vid knapparna på ryggen, som man måste knäppa upp med yttersta försiktighet. Nertill på framsidan har namnen och årtalen på alla som döpts i klänningen vackert broderats in i skrivstil i rosa tråd för flickor och blå för pojkar.

– Vi vet faktiskt inte riktigt vilka alla är, eftersom de bor så långt bort och en del också är så långt tillbaka i tiden, fortsätter Emma. Men det är roligt att titta på namnen och spekulera i vilka de kan vara.

Emma är själv döpt i klänningen och hennes två syskon likaså. De döptes då i sjön Mangeln, inte i någon kyrka. Av syskonskaran är det dock bara Emma som valt att döpa sina barn och föra traditionen vidare. Inte heller Emmas kusiner har döpt sina barn.

– Vem vet, Melker kanske är sista barn att bli döpt i den. Jag har visserligen några tremänningar uppe i Lit som inte fått barn ännu. Om de planerar att döpa eller inte, det vet jag inte.

– Det skulle vara om klänningen finns kvar om 20-30 år då och Melker väljer att döpa sina barn i den, inflikar pappa Daniel Tomasson, 32. Det hade varit lite häftigt!

Daniel är själv döpt i Lekvattnets kyrka, vilket är anledningen till att de valde den som dopplats, för att väva in lite av bådass historia och tradition i Melkers dop. Paret har varit tillsammans i 12 år och Daniel jobbar under sommarhalvåret som kyrkogårdsvaktmästare i pastoratet, medan Emma alltså är föräldraledig.

Klänningen ska nu skickas tillbaka till Jämtland för att tryggt förvaras av Emmas farmors syster, Ulla. Svea, dopklänningens första bärare, levde fortfarande när Melker döptes, men gick tyvärr bort i slutet av januari. Anmärkningsvärt är dock att de flesta andra av de som döpts i klänningen fortfarande är i livet.

Dela lika-dagen 20 mars

SK24281

Vårdagjämningen den 20 mars då dag och natt är lika långa, delar vi lika på ljuset och mörkret – men inte på jordens resurser.

Vi lever alla under samma himmel, men var tionde människa har inte tillräckligt med mat för att äta sig mätt.

Dela med dig för allas rätt till sitt dagliga bröd!

Swisha din gåva till
900 1223

Oskar Mattson gör tummen upp. Lars Wikström kyrkogårdschef, Karin Jansson präst, Birgitta Åberg informatör och Marie Nilsson ekonomiassistent på Torsby jobbmässa.

Fryksände pastorat på TORSBY JOBBMÄSSA

Text: Birgitta Åberg Foto: Birgitta Åberg och Johan Bonander

Torsdagen den 13 februari firades en annan typ av mässa än vad kyrkan vanligtvis står för, nämligen en jobbmässa på torget i Stjerne-skolan. Jobbmässan är ett forum för lokala företagare och arbetsgivare att visa upp sina verksamheter och där kontakter kan knytas för den som vill veta mer om olika branscher och kanske kan hitta sitt drömjobb.

Ett ypperligt tillfälle för oss i pastoratet att visa våra olika arbetsområden och yrken som ryms inom kyrkans värld. Det är ju inte bara präster som jobbar inom kyrkan, utan här kan man jobba inom vitt skilda områden och det fick vi presentera på mässan. Vi fyra som var där för kyrkans räkning representerade fyra olika arbetsområden som vi gärna berättade om.

Det var en mycket lyckad jobbmässa med många besökare som kom och tränges kring alla montrar. Det var ett stort intresse kring kyrkans monter där många ungdomar, tidigare

konfirmander och vuxna kom för att prata och få information om jobbmöjligheter. Och Präst-Karin delade friskt ut "döskallar" till alla godissugna besökare (vilket lockade till många glada skratt).

Arrangörer av Torsby jobbmässa var Tuab som är det lokala näringslivets och Torsby kommuns gemensamma näringslivsbolag och vi sänder ett stort tack till dem för en lyckad dag för alla inblandade.

Vi i kyrkan var alla eniga om att vi gärna vill vara med nästa år också!

”Ingen kan göra ALLT – men ALLA kan göra NÅGOT!

Text och foto: Karin Jansson

Jag fick en spontan fråga från Jan Björn om jag ville åka med på en hjälpsändning till Ukraina? Jag svarade snabbt och självklart: Ja! Och min oförutsedda semesteransökan beviljades!

Vi skulle åkt på trettondagen måndag 6/1 men det varnades på radio och tv om ett annalkande oväder – ja, ni som var kvar här i trakten vet precis vilket snöoväder jag pratar om. Så vi kastade oss iväg en dag före utsatt tid och fick bra väglag och bra flyt på hela resan.

Det är ingen liten resa som nu blev den 37:e hjälpsändningen i ordningen för Jan Björn från Torsby. 275 mil i bil och två nätter på båt. Och jag vill berätta för er lite om hur allt går till eftersom vi är många som på olika sätt stöttar och bidrar till detta. Och en sak står klar efter min resa: Jan utför ett otroligt arbete helt ensam, om inte dygnet runt så i alla fall långt mer än heltid. Och allt sker helt ideellt.

I oktober 2022 väcktes tanken på en hjälpsändning, Jan tyckte helt enkelt synd om det ukrainska folket och vill göra något. I början var de två entusiaster, men sedan valde Jan att fortsätta på egen hand. Han har fått låna transportbilar och släp i olika omgångar, men nu har han köpt en egen buss som ni säkert sett i Torsby med omnejd. På utsidan står det ”Hjälp till Ukraina” och blågula hjärtan och en QR-kod som ni också ser här i Siriklockan.

Det var viktigt för Jan att få en säkerhet och trygghet i att hjälpen verkligen kommer ända fram och att gåvorna inte säljs utan verkligen skänks till behövande. Ukrainska Ory-sya, som driver Råda hotell, blev den viktiga länken och tolken. Genom henne fanns kontakter med prästen Mykhaylo och den katolska hjälporganisationen Caritas i den ukrainska staden Zolotjiv strax öster om Lviv.

Det är tre prioriterade insamlingsändamål: till soldater vid fronten, till sjukhusen och till de ca. 4 miljoner interna flyktingarna i Ukraina. Volontärer i kyrkan i Zolotjiv sorterar och distribuerar.

Jan Björn har sedan starten bl.a. kunnat förmedla 150 rullstolar, 150 rullatorer och mängder med kryckor som utrang-

erats på hemmaplan. 50 sjukhussängar skänktes då Torsby sjukhus bytte alla sina sängar! Extra uppskattat var de 8 ak-utryggsäckar som används inom ambulanssjukvård. Behoven är oändliga.

Största mängden gåvor skänks ändå av privatpersoner. Det har kommit in så mycket kläder att de ukrainska mottagarna just i Zolotjiv nu tackar varmt och säger att just kläder behöver man inte mer av.

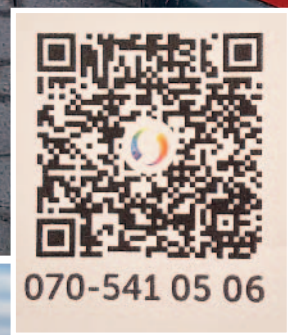
Nöden är stor gällande sanitetsprodukter och mat

Störst efterfrågan är det på mat, blöjor och bindor. Dambindor används också av de stridande som använder dem som fuktspärr i sina leriga kängor.

Maten som efterfrågas är pasta, ris, gryn, linser och bönor. Det är alltså torra matvaror som är lätta att transportera och som enkelt kan kokas i vatten. Det här är ju för oss ganska billiga matvaror och Jan har en gallervagn uppställd i entrén på Ica Toria och på Coop så att vi alla lätt ska kunna lämna gåvor direkt till insamlingen.

Man kan också ringa direkt till Jan om man vill skänka större saker. Även om kläder nu inte skall samlas in mer finns det behov av filter, täcken, kuddar och madrasser. Även stickade ullsockar i större mansstorlekar välkomnas.

Många tycker det är enklast att bidra ekonomiskt. Pengarna som kommer in går oavkortat till hjälpsändningarna. Jan jobbar som sagt helt ideellt men självklart blir det kostnader för själva transporten med diesel och avgifter för båtresan Karlskrona-Gdynia tur och retur. Jan kör intensivt och effektivt och vilar bara på ett enkelt hotell i södra Polen innan hemresan. Resan är oftast drygt 300 mil när Jan åker ända in i Ukraina till staden Zolotjiv, men denna gång stannade vi i polska staden Tomaszów Lubelski, en mil från gränsen. Där mötte ukrainarna upp med sin buss och volontärer från

den katolska hjälporganisationen. De behövde göra inköp i Polen där det finns bra mataffärer och apotek. Mediciner är förstås mycket efterfrågat men det är också den svåraste saken att ombesörja för hjälporganisationer. Så bäst är att de får göra dessa inköp på plats. Jan Björn ställer sig vid kassan och betalar och ukrainarna får handla det som de lider brist på.

De visar stor tacksamhet. Kramar och leenden och lite digital översättningshjälp i mobilen gör att kommunikationen fungerar.

På kvällarna sitter Jan med sin administration via sin bärbara dator och mobilen, noggrannhet kring kvitton och noggrannhet i att tacka varje person som swishar eller girerar med ett personligt tack. Det gäller också att lägga upp en logistik kring hämtning och förvaring av skänkta gåvor hemma i Torsby. Vallaboden som han får låna som förråd under

sommartid är av förklarliga skäl inte tillgänglig vintertid.

På hemvägen fyllde vi på med skänkta gåvor från två adresser i Värmland. Telefonen ringer från nya och gamla givare. Men Jan får ofta påminna företag, föreningar och privatpersoner om möjligheten att skänka och hjälpa. Kanske har vi blivit lite hemmablinda och vana vid kriget. Gud förbjude att vi blivit blasé.

Jan fortsätter åka så fortsättning följer...

Och nu är det vi som vill tacka dig Jan Björn för ditt enastående engagemang. All respekt till dig för att du helt enkelt gör något. Som sagt, Ingen kan göra Allt, men Alla kan göra Något. Tack Jan, du sprider hopp!

*Guds välsignelse! Och en bön om fred på vår jord.
Präst-Karin*

När väggar och ting talar i det tysta

Text: Jers Kristin Lissel Foto: Jers Kristin Lissel och Birgitta Åberg

Kristendomen har en mer än tusenårig historia i vårt land, dock kan det vara svårt att kartlägga dess tidiga utsträckning på grund av bristande litteratur och få kvarlevor. I vissa delar av landet kan det förvisso vara lättare, på andra svårare.

I Fryksände och det som idag är Torsby tätort finns det styrkt att det funnits fyra, kanske fem kyrkor, medräknat den som står här idag. I den finns bevarat det lilla som finns kvar från platsens närmare 800 år långa kyrkohistoria. De få artefakterna tar oss med på en resa till en svunnen tid.

Innan reformationen var pilgrimsvandringar inom kristendomen vanligt förekommande. Man tror att mellan hälften och en tredjedel av den svenska befolkningen på den tiden gjorde en sådan vandring, men dessa kom sedan att upphöra i och med Gustav Vasas förbud mot dem, eftersom han ansåg att folket skulle ägna sig åt arbete istället. Det främsta målet i Skandinavien var Nidarosdomen i det som vi nu känner som Trondheim. En av de många leder som ledde dit passerade Fryksände och man tror att det var sådana pilgrimer som anlade den första kyrkan här.

Den första kyrkan i Fryksände ska ha varit uppförd i stående timmer och legat vid Röjdåns utlopp. Den mest troliga platsen är Kålhusudden, men tyvärr har inga rester av den kyrkobyggnaden överlevt. Något som dock finns bevarat och som man vet brukades i denna kyrka, är dopfunten, som används än idag. Den har, efter expertundersökning, konstaterats vara tillverkad av norsk täljsten någon gång under 1200-talets mitt. Den påminner både utseendemässigt och sammanfaller tidsmässigt med flera andra dopfuntar i fryksdalsområdet, vilket i sig säger något om kristendomens utbredning vid den tiden.

För det tränade ögat finner man på dopfunten olika typer av liturgisk symbolik: längst ner har den en veckad fot där vecken ska symbolisera vågorna på floden Jordan och vår Herres eget dop. Lite högre upp på stammen finns en utbuktning som ser ut som bundet rep. Detta är från början

inte en kyrklig symbol, men den har tagits upp av kristendomen och symboliserar skydd mot ondska. Högst upp vid kanten finns en rand bestående av många trekantar. Dessa symboliserar stjärnglans och då specifikt från stjärnan vid Jesu födelse, detta för att påvisa den andliga födelse som sker genom dopet.

Ytterligare en sak som finns kvar än idag är det altarskåp man fick under sent 1400-tal. Detta visar på dels den helgonpräglade kristendomen innan reformationen, dels länkarna till Norge genom pilgrimslederna och dopfunten. På ena sidan av skåpet finner vi Sveriges nationalhelgon St. Erik och på den andra Norges nationalhelgon St. Olof, med Gud fader mitt mellan dem. På insidan av en av dörrarna finns den lidande Kristus målad och på insidan av den andra, den helige Brynolf. Hur skåpet har överlevt reformationen och dess helgonamotstånd är en gåta, men det hänger alltså i den nuvarande kyrkan.

Man vet att en ny kyrka byggdes strax innan mitten av 1600-talet, men utöver att den var i trä och vilka mått den hade, vet man mycket lite om den. Man tror att den låg ungefär där Lövenstrands servicehem ligger idag. Det kan även ha förekommit en kyrka mellan den första medeltidskyrkan och denna 1600-talskyrka, men för den saken finns inga konkreta belegg, endast spekulationer. 1600-talskyrkan fick 1709 en ny altartavla, som idag utgör den nedersta delen av den befintliga altartavlan i Fryksände kyrka och en ny predikstol år 1669. Denna togs senare till Vitsands kyrka när den byggdes 1823, där den står kvar än idag.

På 1970-talet, när gården Klockarfolk i Utterbyn, som fått sitt namn av den klockare som byggde gården kring 1735, skulle renoveras revs golvet upp och man fann då brädor

med konstiga målningar på i trossbotten. Man kontaktade Gösta von Schoultz vid Värmlands museum som kom dit och undersökte dem. Han kom fram till att de med största sannolikhet var från den kyrka som uppfördes på 1600-talet, vilken revs ungefär samtidigt som klockaren Jon Jönsson byggde Klockarfolk. Brädorna togs tillvara och hänger idag på museet på hembygdsgården Kollsberg och är det enda som finns kvar av denna kyrkobyggnad som brukades i blott hundra år.

En träkyrka lik den som något senare byggdes i Östmark, men något större byggdes därefter på 1740-talet och förlades till det som idag kallas gamla kyrkogården. Den togs i bruk 1745, men av ekonomiska skäl kunde man inte smycka den invändigt förrän 30 år senare. Då lät man kyrkomålaren Jonaeus täcka taket med änglar, keruber och liknande målningar. Man byggde även på altartavlan med den övre delen, så som vi kan se den idag. 1778 fick kyrkan också en ny predikstol. Trots att kyrkan inte längre finns kvar vet vi väldigt mycket om den och det finns dessutom en modell av den som står längst bak i kyrkorummet i dagens kyrka.

Dagens kyrka, den stora tegelkyrkan i nygotisk stil, byggdes i slutet av 1800-talet efter att befolkningsökningen hade gjort församlingen alltmer trångbodd i den gamla träkyrkan. I och med den nya kyrkan ökades kapaciteten med cirka 200 sittplatser. Den gamla kyrkans revs och delarna såldes på auktion. Några få målningar av Jonaeus finns kvar och hänger vid läktarna i den befintliga kyrkan. När den nya kyrkan invigdes satte man upp en ny altartavla och en ny predikstol, men de gamla lades på förvar och togs sedan åter i bruk när kyrkan genomgick en omfattande renovering mindre än 30 år efter att den hade byggts. Då gjorde man bland

annat om hela taket och murade nya takvalv, samt bytte ut hela golvet som börjat murkna bort.

Vår kyrka idag är förhållandevis modern och tillgodoser våra behov utifrån dagens församlingsmått mätt, men i den finns små efterlämningar av det som var, små vittnen om den utveckling vår värld och kristendomen sett, och äldst av dessa relikier är dopfunten. På grund av sin storlek – eftersom man förr döpte hela barnet – har den sedan 1916 en insatsskål i försilvrad mässing tillverkad av Per Tellander.

Det är en näst intill hisnande tanke att dopfunten varit i bruk ända sedan den kom hit på 1200-talet från vårt grannland i väst då det ännu var ett eget land, utan att vara under vare sig danskt eller svenskt överförmyndarskap. Den har sett många tidevarv komma och gå, överlevt nordiska sjuårigriget mellan Sverige och Norge-Danmark, som på 1500-talet ödelade många av socknens byar, den har bevittnat hur församlingen minskade markant under digerdöden, sett Siri i Bada skänka sina utmarksskogar av tacksamhet för att kyrkklockan lett henne hem. Den har även i över trehundra år lyssnat till katolska mässor på latin, för att efter reformen lika länge och mer därtill fått höra dem på svenska.

Hur många barn har inte döpts i denna dopfunt, hur många själar har den inte välkomnat in i den kristna gemenskapen? En nästan tusen år gammal artefakt som ännu lever kvar och aktivt brukas i vår församling, men inte är den föråldrad utan istället en odödlig symbol för meningsfullheten i dopet bortom det som de talade orden förmedlar.

Källor:

Intervju med Håkan Larsson

Intervju med Alf Dalberg

Simonsson, Bo, 1993. 800 år i Fryksände. Torsby: Fryksände pastorat.

Från dina händer till där det händer

Foto: Henrik Berglund/Ikon

Varje dag slås människors liv i spillror av krig och katastrofer. Situationen är akut. Stöd människor som med mod och medmänsklighet räddar liv och ger hopp – mitt i katastrofen.

Swisha din gåva till

900 1223

Någon att tala med?

Känner du en oro? Kanske känner du att du har ett behov av att tala med någon. Vi i Fryksände pastorat finns till för dig!

Behöver du någon att prata med? Att få dela sina tankar och funderingar med någon kan göra skillnad. Om du är orolig, nedstämd, ledsen eller känner dig ensam kan det vara skönt

att få sätta ord på sina känslor. Vi i Fryksände pastorat finns till för dig, hör av dig till någon av oss om du behöver prata. Vi finns till för dig.

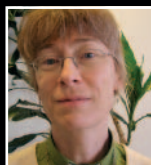
Anna-Greta Olsson Berggren, präst
0560-272 22
anna-greta.berggren@svenskakyrkan.se

Eva Bonander, diakon
0560-272 09
eva.bonander@svenskakyrkan.se

Karin Jansson, präst
0560-272 02
karin.m.jansson@svenskakyrkan.se

Karin Lövestam-Öberg, diakon
0560-272 08
karin.lovestam-oberg@svenskakyrkan.se

Johan Bonander, kyrkoherde
0560-272 01
johan.bonander@svenskakyrkan.se

Ett nära samarbete med nykterhetsrörelsen märks bl.a. på Folknykterhetens dag då man tillsammans med MHF sedan många år tillbaka firar ekumenisk gudstjänst i Missionshuset på Kristi Himmelsfärdsdag 29/5 kl. 15.

Sång av Gospelkören.

Yvonne Johansson

Lekvattnets Missionsförsamling bildades år 1866 och beslöt år 1907 att påbörja bygget av ett eget missionshus.

Halle Halvarsson

Grötfest och traditioner!

Text: Karin Jansson Foto: Karin Jansson och Anna-Lena Yderstig

Varje år har vi glädjen att få sjunga ut julen i en ekumenisk sånggudstjänst i Lekvattnets Missionshus.

I år medverkade Gospelkören och Halle Halvarsson vid pianot som lotsade oss genom en rad önskesånger. Tidigare år har det ibland varit Fryksände kyrkokör som sjungit med församlingen.

Vi blev glädjande nog 45 personer denna soliga, vintriga söndag 12 januari. Vi välkomnades av Yvonne Johansson som leder Lekvattnets Missionsförsamling.

En tapper skara i köket ordnade en gemytlig grötfest efter gudstjänsten med hembakade, hjärtformade tekakor och kaffe i riktiga kaffekoppar.

Det är lätt att ta saker för givna, men i detta fall känner vi alla beundran och tacksamhet för de sex medlemmar som orkar hålla församlingen och missionshuset igång.
Lekvattnets församling tackar för gott ekumeniskt samarbete!

PROSTGÅRDEN – det är där det händer!

Text: Hans Öberg

Vad har ni prostgården till egentligen? Jag fick frågan av en församlingsbo och hade då nöjet att berätta; på Prostgården, det är där det händer! Vilken skatt vi har i vårt pastorat med denna fantastiskt belägna byggnad. För att inte tala om allt vad den rymmer!

Här är det verksamhet nästan varje dag i veckan. Förutom våra flitiga vävdamer, som producerar det mest fantastiska alster, så pågår stora delar av pastoratets ungdomsverksamhet här.

Tre olika konfirmandgrupper träffas här på tisdagar, onsdagar och fredagar. Våra unga ledare har ofta sina utbildningar på Prostgården. Sen har vi Öppethus-verksamheten på torsdagar som fungerar lite som en fritidsgård. Där finns möjlighet till spel av olika slag, allt från pingis till sällskapsspel och bordsrollspel. Dessutom lagar vi något ätbart tillsammans och det finns alltid möjlighet till "häng" och samtal med varandra eller med någon vuxen.

På fredagarna möts Svenska Kyrkans Unga i Torsby & Annat (SKUTAN). Kyrkans Unga är Svenska kyrkans barn- och ungdomsorganisation. Det är en demokratisk organisation

med medlemmar från 0-30 år. Därför är det medlemmarna själva som beslutar om innehållet i träffarna, men anställda finns naturligtvis med och stöttar i verksamheten.

På SKUTAN kan en kväll innehålla allt från matlagning och bakning till lek och diskussioner, från läger och utflykter till bus och allvar. Varje kväll avslutas naturligtvis med att vi kollar vad som är aktuellt i livet just nu, så bär vi med oss det in i en aftonbön.

Prostgården är också samlingsplatsen för grupper som behöver samtala om gemensamma frågor och problem. Till exempel Reflexen och ALANON.

Ja, som ni ser så är det på Prostgården det händer. Är det något som låter extra intressant så hör av dig till oss tel. 0560-272 00.

Påskvandring vad är det?

Text och foto: Hans Öberg

Under ett antal år har vi i Fryksände kunnat erbjuda mellanstadieelever en vandring genom ett antal scener som beskriver vad som händer under påskveckan.

I kyrkan bygger vi upp ett antal miljöer där eleverna får vandra med och höra berättelserna, från palmsöndagens jubel, via skärtorsdagen med nattvarden och in i Getsemanes mörker med nattens svek. Så står vi tillsammans med Petrus utanför Kaifas och vi smyger vidare till borggården och hör Pilatus försök att frige Jesus. Så kommer domen, förnedringen

och korsfästelsen. Men det slutar ju inte där utan, vid den tomma graven och frågan: Vad ska vi TRO om det här?

Ett år fick vi fantastiska tack brev där vi bland annat kunde läsa:

"Jag tykt att de va spennande med Jesus och Barabas. När de bestämd vem som fik koma ut (ur fängelset) av Jesus och Barabas."

"Jag tykte korset va best och vinet på svampen luktade äklt och spikarna och kransen (törnekronan) såg vasa ut."

"Jag tykte att graven var spännande för att där blev han levande."

Vi hoppas att årets elever blir lika nöjda!

Faste- betraktelse

Text: Anna-Greta Olsson Berggren Bild: Birgitta Åberg

Nu är vi inne i fastan som är en speciell tid i kyrkoåret. Då vi har möjlighet att reflektera över livet och vad vi skulle vilja göra annorlunda.

Ordet fasta kan ge olika associationer som att vi inte äter under en period eller avstår från vissa saker under tiden som fastan varar. Det har blivit lite okänt vad det egentligen handlar om och kan därför vara bra att få lite uppdatering.

Fastan börjar med Askonsdagen och efter fettisdagen. Den dagen firar vi i Fryksände pastorat och i gudstjänsten finns det möjlighet att komma fram och få korset tecknat med aska i pannan. Aska är en symbol för döden men när korset finns med blir det tecken på att Jesus besegrade döden och att livet vann. Det som kan synas vara väldigt dystert blir då genast en påminnelse om påskens betydelse.

Allt syftar till en förberedelse inför påskan och vad den innebär för vår kristna tro. Då vi får gå tillsammans med Jesus innan han kommer fram till Jerusalem och hans död och uppståndelse. Även om vi vet vad som ska hända är denna inre resa en påminnelse att allt återupprepas hela tiden. Vetskapen om att vi är stoft och att livet är en kamp men också upprättelse och att livet segrar till slut även när vi dör.

Att prata om kamp är inte politiskt korrekt i vår tid. Det andas något svårt och tungt. I fastan är det kampen mot det onda som är i fokus och det onda omger oss alla mer eller

mindre. Det är tyvärr en realitet. Onda krafter förstör mycket i tillvaron men naturligtvis finns det goda med också som en balans. Det är inte alltid så lätt att veta ibland vad som är gott eller ont. Därför kan det vara bra och nödvändigt att titta på vad som rör sig i det inre livet men också rent konkret i våra liv.

Tiden under fastan kan göra oss medvetna om vad som skadar och förstör. I kyrkan använder vi ordet synd som också är ett ämne i vår tid som är svårt att närma sig. Det kan vara mycket som gör att det blir fel som rädsla, avundsjuka, oförstånd eller bara rent omedvetet. Vi är ju trots allt bara människor. Men desto mer behöver vi tänka till och se vad det är som gör att vi hamnar fel och gör illa varandra och Gud. För Gud blir det en smärta när vi inte hittar fram till det goda livet och inser när vi behöver förlåta och få förlåtelse. Det handlar om en medvetenhet hos oss var och ansträngning som gör att vi utvecklas som människor. Både för att lära av det som blev fel så att vi inte i fortsättning gör varandra illa och skadar vår relation med Gud.

I grund och botten kan vi spegla oss i den kamp som Jesus gick igenom fram till påsk. Se att i slutändan finns det hopp om liv även när vi dör. Det är en skön tanke!

*Jag ritar ett kors med fingret.
Jag ritar ett kors på mig själv.
Det betyder: Jag är Guds barn såsom Jesus är det.
När jag blev döpt ritades ett kors
På min panna, på min mun och på mitt hjärta.
Jag fyller i mitt dopkors så att det aldrig suddas bort.
Se Gud på korset se att jag är ditt barn!*

Margareta Melin

Skolteater med Västanå Musik & Teater

Text: Anna-Greta O Berggren Foto: Birgitta Åberg

I november 2024 hade vi i pastoratet förmånen att låta barnen från Frykenskolan, Holmesskolan och Östmarks skola samt konfirmanderna ta del av en skolteater med Västanå Musik & Teater.

Teatern gavs både i Fryksände kyrka och i Östmarks kyrka i november 2024. Det var både musiker och skådespelare med i föreställningarna. Skådespelarna framförde två liknelser "Den barmhärtige samariern" och "Den förlorade sonen" samt gestaltade den situation som skildras i Johannevangeliet (kapitel 8) då Jesus räddar en kvinna från att bli stenad till döds.

Barnen som kom för att titta på teatern kom ifrån Frykenskolan, Holmenskolan och Östmarks skola och det gavs

även en föreställning för våra konfirmander. Åskådarna sågs leva sig in i den rytmiska musiken och skådespelarnas livfulla agerande på scenen, scenen som nu alltså utgjordes av kyrkorummet. Västanå har en speciell spelstil både när det gäller musik och sätt att framföra budskap. Det gjorde att barnen rycktes med i handlingarna och det kändes både levande och aktuellt. Även kommande höst planeras skolteater, det blir då det femte året i rad som Fryksände pastorat genomför denna lyckade satsning.

En hubb för samverkan kring svåra frågor

Text: Helena Söderqvist Foto: Helena Söderqvist och Harald Tyden

”Unga hittades döda – polisen varnar för fulknark”. Efter rubrikerna har kyrkan i Torsby blivit en hubb för samverkan. Önskan om att hjälpas åt, att förebygga och förstå, är drivkraften när både drabbade och yrkesfolk samlas på lika villkor runt kyrkans bord.

– Det ingår i mitt kall att leda sådana här processer, säger Johan Bonander, kyrkoherde i Fryksände pastorat.

Det fyller på med folk från alla håll, kaffekoppar delas ut och kakfat skickas runt. Parallellt med samverkansmötet i församlingshemmet är internationella tv-team på väg in och orsbor körar för att skriva i kondoleansboken. Det är bara två dagar kvar till Svennis begravning och Johan rör sig till synes obehindrat mellan uppgifterna.

– Välkomna, bra att vi är så många.

Runt bordet sitter representanter från socialtjänsten, primärvården, psykiatri, familjecentralen, föreningen Suicid zero och anhöriga, bara polisen och räddningstjänsten saknas. De brukar delta men har förhinder i dag.

Det praktiska inför morgondagens föreläsning om suicid går igenom. Läget verkar under kontroll. Det gäller även sinnesrogudstjänsten med ljusändning.

– Sen då, vi behöver blicka framåt. Nästa seminarium, vad ska det handla om?

Separationer kanske

Johan får snurr på samtalet. Många tycker sig se hur föräldrar har svårt att kommunicera och att barnen hamnar i kläm.

– Hålla ihop eller separera – hur gör man så att det blir bra?

Sanna Nordlund är mitt i en vårdnadstvist. Hon kallar det ”ett helvete som till varje pris bör undvikas”.

– Barnen hamnar i sådan lojalitetskonflikt. De tar skada. Vi borde prata mer om det, tycker hon. Marie-Louise Frandsen delar också med sig av personliga erfarenheter och berättar om barnen som är placerade i familjehem.

– Att ta hjälp av socialtjänsten för att klara sin situation är inget man ska känna skam för. Jag är ingen dålig förälder.

Familjerådgivningens Amelie Stodne och Marie Andersson bidrar med allmänna perspektiv och bekräftar bilden. Många unga familjer separerar. Insatser behövs.

– Fokus kanske ska vara på männen den här gången.

Bra då om det blir en torsdagskväll så att Norgepapporna kan vara med, de som åker över gränsen för att jobba, som

sticker på måndag morgon och kommer hem till en långhelg. I gränstrakterna är gruppen rätt stor.

– Hur klickar mannen in i familjen och vad gör han med den lediga tiden?

Den vardagsensamma mamman skapar sina rutiner och så dyker pappan upp och det blir kaos, gissar någon i gänget. Igenkänning och skratt blandas med allvar. Det är en otippad stämning för att vara ett samverkansmöte i det offentliga tjänsten.

För att förstå

För att förstå vad som pågår i rummet behöver vi backa två år. På kort tid hade fem ungdomar i Nordvärmland dött, alla med koppling till narkotika. Oron var stor och akut.

– Jag stötte jag på polischefen och kommunens säkerhetsansvarige på Coop. Sa att vi borde samverka kring det faktum att narkotika blivit allt vanligare, berättar Johan.

Önskan om att tillsammans höja kunskapsnivån och jobba förebyggande var stark.

– Kyrkan är en del av samhället, klart att frågorna angår oss, resonerade Johan och bjöd in till ett första möte.

Han har tidigare, innan han blev präst, arbetat inom socialtjänsten i Stockholm och har lång erfarenhet av både missbruksvård och projektledning. De senaste 19 åren har familjen bott i Östmark. Det lokala kontaktnätet är stort.

– Man träffas i mataffären, i skolan, på barnens aktiviteter – vi blir snabbfotade vid kriser.

Chefer från kommunen, regionen och polisen kom till mötet med Johan i januari 2023. De enades om att ordna en offentligt informationsträff om narkotiska, datumet bestämdes till den 22 mars. Inbjudan gick ut till föräldrar via skolan men också till allmänheten. Platsen var församlingshemmet i Torsby.

När polischefen en vecka innan mötet gick ut i pressen och varnade för att det kunde finnas ”fulknark” i omlopp ökade engagemanget påtagligt.

Fem döda på kort tid. Vad höll på att hända i Nordvärmland? Nyheten blev en snackis, många ville veta mer. Johan förstod att församlingshemmets stolar inte skulle räcka.

– Vi flyttade mötet till kyrkan, den blev nästan fullsatt. Det var en kraftfull start, minns han.

Dagens möte runt bordet i församlingshemmet är en fortsättning på det som då drog i gång.

Den öppenhet och spontanitet som råder i rummet ska inte förväxlas med oordning. Här pågår ett strukturerat samarbete men kanske med en ovanlig takhöjd.

– Jag är fokuserad på verkstad och vet vart jag vill komma, säger Johan. Och jag slarvar inte med förarbetet.

Innan varje möte avslutas är nästa föreläsning spikad och nytt datum för att ses satt. Sedan starten har sex olika ämnen tagits upp i offentliga föreläsningar och seminarier. Från droger, ångest och suicid till information från socialtjänsten, bland annat om vad som händer då barn riskerar att fara illa. Även klimakteriet har platsat i föreläsningsserien.

Behoven har ringats in genom samtalen runt bordet

– Att nå ut och få igång diskussionen är det viktigaste med vår samverkan. Under förra året nådde vi cirka 1500 personer och hittills i år runt 400.

Johan påminner om att ohälsotalen är höga i norra Värmland och att självmorden bland unga ökar. Samverkan och kontinuitet är livsviktigt för att förbättra situationen. Och att det inte bara är professionen - de som är anställda för att arbeta med problemen - som möts utan att också de som har egna personliga erfarenheter deltar.

– Det är inte så vanligt, säger Marie-Louise, först tänkte jag ”oj här sitter jag med chefen för psykiatri” men det känns rätt. Vi är här för att belysa samhällsproblem och jobba tillsammans för förändring.

Ju fler perspektiv som ryms desto bredare och bättre blir det förebyggande arbetet, tror hon.

– Jag har inget att förlora på att dela mina erfarenheter. Om jag berättar min historia så kanske det hjälper någon annan.

Johan tycker det är en styrka att kyrkan får vara den plats där människor träffas på lika villkor.

– Att mötas vid samma bord är ett sätt att förvalta det kristna arvet, säger han.

Sorgens arbete i den sörjande

Essä av Ingegerd Alberius, bearbetad av Jers Kristin Lissel. Foto: Birgitta Åberg

Det fanns en tid då mitt liv var fullständigt inbäddat i sorg. På några månader hade tre närstående dött, dessutom kämpade jag med andra personliga förluster.

Av en händelse låg det en liten bok på min mans skrivbord och den öppnade mina ögon för ett nytt sätt att läsa Johannes av Korset: från att i min ungdom fascinerats av hans väg in i mystiken, till att nu kunna se hans texter som framsprungna ur erfarenhet av sorg och lidande var ett stort steg.

Ur detta vaknade ett intresse för sorgens och krisens förlopp. Yrkesmässigt var sorg i olika former något jag ofta mötte. Kunskap i ämnet hade jag fått i ganska stora portioner under utbildning och fortbildning, jag kunde scheman och "visste" hur det skulle vara. Ändå kände jag mig ofta otillräcklig när jag höll en förtvivlad änka i handen.

Idag är det med små ambitioner att göra något jag möter sörjande, men jag arbetar fortfarande med frågan om sorgen är ett arbete som ska utföras eller om sorgen är den som arbetar med den sörjande, vilket här är min huvudfråga.

För inte längesedan var behärskning rätt förhållningssätt i sorg. Man skulle vara tapper. Kvinnor kunde gråta, men kontrollerat, helst stilla och vackert. Skrik och högljudd gråt kallades anfall och ansågs tyda på "dåliga nerver." Män skulle vara sakliga och sammanbitna. Längre tillbaka fanns naturliga sätt att kanalisera sorg, döden var ständigt närvarande, alla visste vilka ritualer och seder som gällde. Sorget respekterades, det var självklart att man inte deltog på samma sätt i nöjesliv och sociala krav minskades.

Idag verkar mötet med döden komma som en total överraskning för många. Vissa får först i 40-års åldern uppleva döden i sin närhet. Samtidigt finns ett intresse för frågor omkring kris, trauman och sorg. Alla kommuner med självaktning har krisgrupper, sjukhusen krisjourer och medias närvaro är stor vid svåra olyckor. Det gör att även den "normala" döden kan tyckas vara en katastrof. Jag blir även ibland kontaktad av någon som inte tycker att närstående sörjer ordentligt. Ibland handlar det om förträngd sorg, men det förekommer också att yttringarna inte stämmer med omgivningens förväntningar. Pressen på att tala, berätta och gråta kan för en del bli lika stor som att behärska sig är för andra.

Sorgens yttringar

När sorgen slår till drabbar den oavsett om den kom oväntat eller ej. Skillnaden kan vara att ett traumatiskt dödsfall utlöser en krisreaktion som måste bearbetas först innan sorgen kan få ta plats.

Man får ofta fysiska uttryck som dålig aptit, sömnsvårigheter, magbesvär, huvudvärk, muskelspänningar eller diffus sjukdomskänsla. Stor trötthet, "hjärtsnörp" och yrsel kan komma i korta anfall särskilt när något påminner om den döde.

Känslospännet i sorg är stort och utöver sorgsenhet känner man även djup förtvivlan, ångest och övergivenhet. Vanligtvis finns en del ilska med: mot den döde som övergivit, läkarna som inte kunde bota eller undermåliga vägar.

Många sörjande söker en syndabock. Ibland kan denne vara en själv. Har relationen varit komplicerad kan skuldkänslor vara ångestladdade eller skickligt förträngda. Om den döde var sjuk kan döden bli en lättnad, men det kan också vara skamfyllt att erkänna döden som en befriare.

Overklighetskänsla och att världen står stilla är vanlig den första tiden. För ett ögonblick glömmer man att den döde är borta, tycker sig höra nyckeln sättas i låset eller är på vippen att koka en extra kopp kaffe. En del blir rädda av att tycka sig både se och höra den döde. Upplevelser som få vågar berätta om självmant.

Existentiella frågor infinner sig: Den troende frågar sig vad Gud menar med detta. Rädslan för att det är ett straff kan dyka upp. Man frågar var Gud är nu. För den som inte klär sina tankar i religiösa termer handlar det mer om livets orättvisa, orsak och verkan och livets mening.

Jag kan inte säga att sorgen som sådan skiljer sig mellan troende och icke-troende, men sättet att möta sorgen kan vara olika. Det händer faktiskt att religiösa krav hindrar den sörjande att sörja och många kristna känner ett orimligt krav på tapperhet inför Guds vilja i sin sorg.

Sorgen drabbar med sina symptom, vilka man kommer att utsättas för kan man inte veta i förväg. Ofta är man rädd för sina reaktioner, känner inte igen sig själv, man är lite skamsen och försöker förklara att så här har man aldrig varit förut.

Sorgens förlopp

Sorg kan förträngas, skjutas upp, stängas in – men aldrig undgås. Sorgen är en process, inte ett tillstånd. Därför sker en konstant utveckling i sorgearbetet. Det varierar från person till person, i intensitet, längd och uttryck, men processen i sig är oftast urskiljbar.

Jag ser det som ett nedstigande i förtvivlan. De flesta begriper ju rent intellektuellt vad som hänt, men innebörden av förlusten står i regel inte klar direkt. Vanligt är att man förnekar det definitiva, men tvingas vid varje steg i begravningsritualer, bouppteckning, undanplockande av kläder, beställning av gravsten mot insikten av hur genomgripande dödsfallet är. Till slut brukar förtvivlan komma till sin absoluta botten och den sörjande inser att man måste släppa taget. Den döde kommer inte tillbaka, livet är för alltid förändrat. En depression utvecklas lätt här, men den är ofta till hjälp för att få igång förmågan att finna alternativa vägar och ur den kommer en realistisk känsla: ”så här är det.” I den friska sorgprocessen börjar nu ett uppstigande. Sakta börjar den sörjande att lägga det som varit bakom sig. Stunder av saknad, vemod och små hugg kommer då och då, men den intensiva smärtan blir allt ovanligare.

Med Johannes av Korsets ord kan man säga att det handlar om att bege sig ut i natten, ensam och sedd av ingen.

Påskyndande och fördröjande

Sörjande frågar ibland hur lång tid det ska ta. Doktorn kanske har sagt att ”minst ett år” – ett tidsperspektiv som är

oändligt när själen skriker av smärta. Det kan vara svårt att trösta då. Sorg tar tid, mer för vissa, mindre för andra. Det som kan sägas är att så ont som det gör i början kommer det inte att göra alltid. Saknaden kommer att dröja sig kvar länge, men smärtan kommer att avta.

Ett gott omhändertagande omkring och omedelbart efter dödsfallet underlättar för sorgprocessen att komma igång. Vänner som inte skräms av att se sorg, smärta och utsatthet kan vara till stor hjälp. Dock kan aktiviteter bli en lockande flyktväg, krav på ständigt sällskap likaså. Genom att undvika att gå in i sorgens hela vidd skapas ett krampaktigt fasthållande vid de känslor som väcktes vid beskedet och timmarna efter. Det gör att man skjuter sorgearbetet framför sig och därmed förlänger det. Modet att möta sina känslor är viktigt för att påskynda förloppet. Den som vågar ta itu med kläder, papper och fotografier tvingas till avgörande steg i processen.

En lagom balans gör processen både effektivt och uthärdligt. Många lär sig efterhand att stänga av sorgen en stund för att se en film, leka med barnbarnen eller gå på syjunta. Men de kan också gå tillbaka in i den när tillfället medger.

Patologisk sorg

Sorgearbete kan ibland gå fel och ge sjukdomstillstånd. De tre vanligaste felutvecklingarna som kan leda till vad som liknar psykiatriska diagnoser är fördröjd sorg, undviken sorg och kronisk sorg.

Fördröjd sorg är vanlig där andras situation är akut eller svår på grund av dödsfallet och den egna sorgen helt enkelt inte får plats. Typexemplet är dottern/sonen som får ta hand om modern och eventuella syskon när fadern dör.

Undviken sorg blir lätt följden där ”svaghet” inte tolereras. Människor som har långt till sina känslor kan också effektivt undvika sorgen.

Kronisk sorg är mer komplex. En lättare, men inte så ovanlig, variant är änkan som stannar kvar i sorgen därför att hon här för första gången fått uppmärksamhet och omsorg. Svårare är den där dödsfallet har föregåtts av långvarig osämja eller där skuld till dödsfallet finns med – här kan sorg bli en slags botgöring.

Detta behöver inte leda till psykisk sjukdom. I ett tidigt skede och under rätt betingelser kan det räcka med samtal med en erfaren sjuksörjare för att få in sorgearbetet på rätt spår, men vid utvecklad patologisk sorg krävs i regel någon form av sorgeterapi.

Sorg i andra situationer

Inte bara dödsfall utlöser sorg. I alla former av livskriser finns sorgen med. Skilsmässan startar en sorgprocess, även hos initiativtagaren, som är mer komplicerad än vid dödsfall. Det finns alltid fler borde/skulle/om bara... Ibland också hoppet om att allt ska bli bra igen.

Att få lämna sitt arbete för arbetslöshet eller pensionering måste också få sörjas. För den som haft stor del av sin identitet yrkesrollen kan sorgen bli omfattande och sorgearbetet kan stängas in av samhällets krav på att vara aktiv och skaffa ett nytt arbete.

Sorg i situationer som inte har med dödsfall att göra väcker inte alltid sympati hos omgivningen och kan skapa en känsla av att sorgen inte är legitim. Kraven på att skärpa till sig kommer både utifrån och inifrån.

Sorgerådgivning i församlingen

Som samtalspartner i sorg är jag främst en lyssnande medmänniska. Behovet att få berätta är stort. För en del går det av bara farten, andra måste hjälpas med varsamma frågor. Ofta kommer ett brett register av känslor fram. Jag sätter ibland systematiskt ord på alla känslor, speciellt när jag märker att den sörjande tvekar inför om känslorna är ”korrekta.” Om situationen är lämplig kan jag varna lite för att vara för tapper. Det finns gånger när jag måste konfrontera känslor, ge handfasta råd, föra in nytt tankestoff, men i regel sköter processen sig själv.

Det är ett mycket livsbejakande arbete att få följa sorgearbete under en längre tid. Det är en process som går genom mörker och förtvivlan, men nästan alltid kommer ut i ljuset igen. Det är en väg genom död till liv och för många leder den vägen till en fördjupning som människa.

Johannes av Korset skrev sin dikt under fångenskap. I ett litet rum med nästan inget dagsljus avkläddes han ner i de djupaste skikten av sin personlighet. Där nere på botten där all lust, glädje och tro hade försvunnit, där mötte han Gud på en helt annan nivå. Ur det mötet växte en ny styrka upp, sorgen bearbetade honom i hans mörker och han lät det ske. Han lät sig föras på en resan där så mycket måste lämnas bakom.

Den som mitt i mörkret, i Guds frånvaro och utan fasta stöttepelare ändå hårdar ut, utan att fly från sig själv eller från Gud, får efterhand erfara det paradoxala att mörkret var ljus och att Guds frånvaro var hans närvaro. Det onda var och förblir ont, men det fanns någon som segrade över det onda.

0560-272 00

www.svenskakyrkan.se/fryksande

www.facebook.com/fryksandepastorat

Svenska
kyrkan

LEVA VIDARE

Att sörja någon kan vara mycket tungt. Vi erbjuder en samtalsgrupp där sorgen kan delas med andra i en mindre grupp. Genom att dela sorgen med andra kan den bli något lättare att bära.

Start: Måndagen den 17 mars

Tid: Kl. 17.00-19.00 varannan måndag

Plats: Fryksände församlingshem

Vi möts vid 6 tillfällen samt en återträff efter sommaren. Max 6 deltagare

Info: Karin Lövestam-Öberg, diakon

tel. 070-671 39 61

Eva Bonander, diakon

tel. 070-375 41 44

Anm: Till pastorsexp. tel. 0560-272 00

Deltagandet är kostnadsfritt

Varmt välkommen att vara med!

Svenska
kyrkan

Förtidsrösta 8-21 sept!

svenskakyrkan.se/kyrkoval

Kyrkoval
2025

70 "Östmarks kyrka en korsbyggd träkonstruktion
där så många ha bekänt den kristna tron
Storslagen vacker har du ställt å fortsatt står
att alla dessa är
Vi kan var stolt för du är unik
där bråda sitter fast mä smidda spik
måln dönsler, altar å ett ovanligt tak
där å da int mang bräcker sön å rak
Du ha ställt värd för begravningar, brölöpp å dop
hör ekon från barna rop
Söm fått vatten på sin sväl
vatten fur å välsignad skal
Den stillhet, da longn du sänker
tanker minnen kommer te baka i kyrkbänker
Här ha vort predikat de fröster, präster å nön predikant
i hova la nön en sedel män de flest on liten slant
Hå å da mört synen av alla levande ljus
söm gir stämning i detta heliga hus
Du ha vår ett nav för kyssa, en själ för vår levnads stiel
när den dagen kommer. In te dej vill ja förevigt vil

Bondomelett

Omeletter av alla slag är perfekt mat för det lilla hushållet. Lätt och snabblagad mat som kan varieras på många sätt och ett utmärkt tillfälle att ta tillvara på rester.

INGREDIENSER 1 portion

1/2 gul lök
En klick smör
50 g skinka
2 kokta potatisar
2 ägg
1 msk vatten
Salt och peppar

Gör så här:

Skala och hacka löken. Skär skinka och potatis i tärningar. Bryn löken i stekpannan någon minut. Tillsätt skinka och potatis, rör om och låt det fräsa en stund. Vispa samman ägg, vatten, salt och peppar och häll smeten i stekpannan. Lyft den stelnde smeten med en gaffel så att den lösa smeten rinner ner mot botten. Omeletten är färdig när nästan all smet har stelnat och den fått vacker färg på undersidan. Servera gärna med en sallad till.

Tips att ha i omeletten: bacon, korv, kallrökt lax, räkor, svamp, riven ost, fetaost, rester från kokta grönsaker, tomater.

Nikkaluoktasoppa

Är en riktigt mättande och mustig soppa som går utmärkt att frysa.

INGREDIENSER 4 portioner

1 gul lök
1 purjolök
500 g nötfärs
1 msk smör eller margarin
1 vitlöksklyfta
1/2 dl tomatpuré
2 lagerblad
1 1/2 l grönsaksbuljong (vatten och tärningar eller fond)
1 msk kinesisk soja
400 g vitkål
2 msk sötstark senap
3 msk hackad persilja
Salt och peppar

Gör så här:

Skala och hacka löken. Skölj och skiva purjolöken. Bryn färsen i en gryta tills den får färg. Tillsätt lök och purjolök och fräs tills det mjuknar. Pressa i vitlöken och rör i tomatpurén. Salta och peppra och låt det fräsa någon minut. Tillsätt buljong, soja och lagerblad. Låt koka ca 10 minuter.

Strimla vitkålen och lägg ner i soppan och låt soppan koka upp och koka tills kålen har mjuknat. Smaka av med ev. mer salt och peppar och toppa med persilja.

Korvstroganoffgratäng

Denna rätt serverade vi när vi hade "Maten är Klar" och blev uppskattad av små och stora.

INGREDIENSER 4 portioner

4 port kokt ris
550 g falukorv
2 gula lökar
2 msk smör
4 msk tomatpuré
3 dl vispgrädde
1 dl mjölk
2 tsk dijonsenap
Salt och peppar
Minitomater (en liten ask)
2 dl riven ost

Gör så här:

Koka riset enligt anvisningarna på förpackningen. Strimla korven. Skala och hacka löken. Stek korven tills den fått lite färg i en stekpanna med smör. Lägg i löken och fräs den mjuk. Rör i tomatpuré och fräs en liten stund.

Späd sedan med grädde och mjölk och koka upp smaka av med senap, salt och peppar och låt såsen koka ihop i 5 minuter. Lägg riset i en smord ugnform. Häll korvröran ovanpå lägg på delade tomat och strö över riven ost. Gratinera i 15 minuter i 225 grader.

Nattjästa frallor

INGREDIENSER

25 g jäst
4 dl vatten
1 dl mjölk
1 msk honung
1 tsk salt
1 1/2 dl rågmjöl
8 1/2 dl vetemjöl
Pensling: vatten, pumpafrön eller solrosfrön

Gör så här:

Lös smulad jäst i lite av vattnet. Tillsätt resten av vatten, mjölk, honung, salt och allt mjöl. Blanda ihop till en kletig deg. Täck skålen med plastfolie. Låt stå i rumstemperatur i 30 minuter. Ställ sedan in i kylen och låt stå över natten, 8-15 timmar. Stjälp upp degen på mjölat bakkbord, knåda inte. Platta ut degen till 2 centimeters tjocklek och skär i 10 bitar. Lägg dem på en plåt med bakplåtspapper. Pensla med vatten och strö på pumpakärnor eller solrosfrön. Tryck till fröna lätt med handen. Grädda mitt i ugnen i 225 grader i 20 minuter.

Vårens gudstjänster

FRYKSÄNDE

Onsd. 5 mars kl. 19.00

ASKONSDAGSMÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Karin Lövestam Öberg, Urban Karlsson, Fryksände kyrkokör

Sönd. 9 mars kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Urban Karlsson

Sönd. 9 mars kl. 18.00

KONSERT

Orgelmusik i vårvintertid med Gustav Jannert. Anna-Greta O Berggren, Urban Karlsson

Tisd. 11 mars kl. 12.00

LUNCHMUSIK "Till Livet"

Christina Viklund Snäll dragspel och Karin Jansson fiol

kl. 12.30 SOPPLUNCH

i församlingshemmet

Onsd. 12 mars kl. 08.15

MORGONMÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Urban Karlsson

Fred. 21 mars kl. 18.00

EN STUND MED SINNESRO

Kyrkan öppen fr kl. 17.30 för samvaro och fika. Stefan Embretsen, Anna-Greta O Berggren, Johan Bonander

Sönd. 23 mars kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd. 30 mars kl. 11.00

HÖGMÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Drew Baldwin, Mia Stenmark

Onsd. 2 april kl. 08.15

MORGONMÄSSA

Johan Bonander, Halle Halvarsson

Sönd. 6 april kl. 11.00

HÖGMÄSSA med konfirmation

Karin Jansson, Urban Karlsson, Annsofi Gullbrand, Frida Näslund och Liv Tove Bryne på violin

Fred. 11 april kl. 18.00

EN STUND MED SINNESRO

Kyrkan öppen fr kl. 17.30 för samvaro och fika. Stefan Embretsen, Johan Bonander, Eva Bonander

Sönd. 13 april kl. 11.00

MÄSSA påskspel med Soul Children

Johan Bonander, Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Torsd. 17 april kl. 19.00 Skärtorsdag

SKÄRTORSDAGSMÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Urban Karlsson, Fryksände kyrkokör

Fred. 18 april kl. 11.00 Långfredag

LÅNGFREDAGSGUDSTJÄNST

Johan Bonander, Mia Stenmark

Fred. 18 april kl. 18.00 Långfredag

KONSERT STABAT MATER

med sångarna Sabina Bisholt och Rebecca Fjällsby. continuo-orgel Urban Karlsson. Drew Baldwin

Lörd. 19 april kl. 23.30 Påskafton

PÅSKNATTSMÄSSA

Johan Bonander, Hans Öberg, Urban Karlsson, Karin Lövestam Öberg La Musique, trumpet Erik och Jakob Bryne

Sönd. 20 april kl. 11.00 Påskdagen

EKUMENISK GUDSTJÄNST

i Ekumeniakyrkan (OBS! plats) Curt Engström, Berit Palmqvist, Karin Jansson, Lars-Gustaf Ingelsrud, gemensam kör och Torsby Brass

Månd. 21 april kl. 11.00 Annandagen

EKUMENISK ENKEL MÄSSA

i Siris kapell. Anna-Greta O Berggren, Drew Baldwin, Fryksände spelmannslag

LEKVATTNET

Sönd. 9 mars kl. 15.00

MÄSSA i församlingshemmet

Anna-Greta O Berggren, Urban Karlsson

Sönd. 30 mars kl. 15.00

MÄSSA

Anna-Greta O Berggren, Drew Baldwin, Mia Stenmark

Torsd. 17 april kl. 16.30 Skärtorsdag

SKÄRTORSDAGSMÄSSA

Johan Bonander, Halle Halvarsson

Fred. 18 april kl. 15.00 Långfredag

LÅNGFREDAGSGUDSTJÄNST

i Lekvattnets missionshus.

Drew Baldwin, Halle Halvarsson

Sönd. 20 april kl. 15.00 Påskdagen

MÄSSA

Karin Jansson, Halle Halvarsson körmedverkan

Månd. 21 april kl. 15.00 Annandagen

GUDSTJÄNST i Mårbackens

skolhus. Anna-Greta O Berggren,

Drew Baldwin, Fryksände spelmannslag

VITSAND

Sönd. 6 april kl. 15.00

MÄSSA med konfirmandjubileum
Karin Jansson, Urban Karlsson,
Annsofi Gullbrand, Frida Näslund
och Liv Tove Bryne på violin

Sönd. 13 april kl. 18.00

GUDSTJÄNST påskspel med
barnkörerna. Drew Baldwin,
Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Torsd. 17 april kl. 19.00 Skärtorsdag

SKÄRTORSDAGSMÄSSA
Karin Jansson, Halle Halvarsson

Fred. 18 april kl. 15.00 Långfredag

LÅNGFREDAGSGUDSTJÄNST
Karin Jansson

Sönd. 20 april kl. 15.00 Påskdagen

MÄSSA
Anna-Greta O Berggren,
Mia Stenmark

ÖSTMARK

Sönd. 23 mars kl. 15.00

MÄSSA
Johan Bonander, Urban Karlsson

Sönd. 13 april kl. 14.00

GUDSTJÄNST påskspel med
barnkörerna. Drew Baldwin,
Mia Stenmark, Halle Halvarsson

Torsd. 17 april kl. 19.00 Skärtorsdag

SKÄRTORSDAGSMÄSSA
Johan Bonander, Mia Stenmark,
körmedverkan

Sönd. 20 april kl. 11.00 Påskdagen

MÄSSA
Anna-Greta O Berggren,
Halle Halvarsson, körmedverkan

Välkomna till
Café LITEN & stor

Svenska
kyrkan

Café LITEN & stor för barn med vuxet sällskap

Måndagar kl. 10-12 med start 16/9
Fryksände församlingshem

(Ingång Holländergatan) Droppa in när det passar er!
Enkel fika, tid för lek och lite pyssel.

FASTEFEST

Vitsands kyrka
Tisdagen den 8 april kl. 18. 00

Husbandet spelar

Auktion • Brödförsäljning
Lotterier • Åror • Kaffeservering

Gåvor mottages tacksamt!
Till förmån för Act - fasteaktionen

Välkomna hälsar Syföreningen

Välkomna alla män - unga som gamla till:

Gubbfrukost

**Vi äter frukost
och samtalar om livets
små och stora ting**

Fryksände församlingshem kl. 09.00
Varannan tisdag (jämma veckor)

Frukost till självkostnadspris

Bibel-och förbönsväll

Vi träffas på tisdagar kl. 18.30-20.00
i Fryksände församlingshem.

Välkommen till våra öppna samtalskvällar.
Vi läser kommande söndags texter och talar
om livet och tron.

Kaffe & ackordering

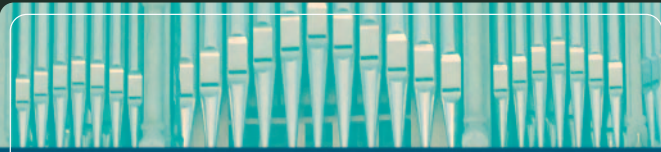
Vi träffas tisdagar udda veckor kl. 10.30-
12.00 i Östmarks församlingshem.
Välkomna!

Välkommen till Fryksände syförening

Vi träffas måndagar jämna veckor
kl. 14.00-16.00 i församlingshemmet.

KAFFE & PRATING

Församlingshemmet i Lekvattnet
tisdagar jämna veckor kl. 14.00-15.30
Ingen kostnad, ingn anmälan. Varmt välkomna!
Mvh präst-Karin tel. 070-280 71 94

*Orgelmusik
i vårwintertid*

Musik av Charles-Marie Widor, Erland von Koch
och Niels W. Gade

Vid orgeln Gustav Jannert

Frysände kyrka
Söndag 9 mars kl. 18.00

"Stabat mater handlar om Marias sorg vid korset, om att känna empati och att omsätta känslorna i praktiken"

Giovanni Battista Pergolesis

STABAT MATER
med sångarna Sabina Bisholt och Rebecca Fjällsby
Continuo-orgel: Urban Karlsson

Långfredagen den 18 april kl. 18.00
Frysände kyrka

Hör göken!
Friluftsgudstjänst
på Gräsberget
(skyltat från Gräsmarksvägen)

Kristi himmelfärdsdag
Torsdag 29 maj kl. 11.00

Medtag egen kaffekorg och gärna instrument!
För info eller vid behov av skjuts:
ring präst-Karin 070-280 71 94.

**Syöreningen
i Vitsand**

**Vi samlas, trivs, fikar, pratar och
pysslar i kyrksalen på tisdagar
jämma veckor kl. 10-12.**

Nya och gamla deltagare är välkomna!
Info: Präst-Karin 070-280 71 94 eller
Berit Johansson 070-628 02 46

Kyrkogårds- vandring i Lekvattnet

På allmän begäran blir det nu en uppföljning på fjolårets lyckade vandring på Lekvattnets kyrkogård.

I år samlas vi i "aftaskvälling" för att även de som arbetar dagtid ska kunna vara med. Och det som kännetecknar denna samling är att vi inte har någon utnämnd guide eller föreläsare utan vi hjälps åt att berätta minnen och historier kring dem vars gravar vi besöker. Jag passar på att tacka alla som deltog i fjol och levandegjorde bygdens historia. Somligt var spontant och annat var förberett av er deltagare. Vi hann inte riktigt runt till alla gravar och det finns mer berättelser att lyfta över lag.

Så varmt välkomna alla intresserade till kyrkogårdsvandring vid Lekvattnets kyrka tisdagen 27 maj kl.18.00. Från kl.17.00 finns det kaffe och smörgås i församlingshemmet. Väl mött! Ingen anmälan, ingen kostnad. Hälsn. Präst-Karin tel. 070-280 71 94.

Sen i början av december 2024 har vi startat upp Reflexen igen. Det är ett samarbete mellan Svenska kyrkan och socialförvaltningen som syftar till att hjälpa barn som växt upp med missbruk, svåra skilsmässor eller föräldrar som har psykiska problem.

Vi håller till i Prostgården och träffas en gång i veckan i några timmar. Under samlingen äter vi mellanmål, leker och pysslar. Men framför allt pratar vi om allt som har med missbruk/droger att göra. Det kan också vara samtal om hur familjen ser ut och olika känslor. Vi lägger stor vikt på samtal och att barnen ska känna sig trygga och berätta om sina upplevelser.

Det är en viktig grupp som syftar till att barnen ska lära känna andra som varit med om liknande situationer och få känna att de inte är ensamma. Vi gör också göra roliga saker, som att vara ute på utflykter, gå på kondis, se på film eller rida. En viktig aspekt är också att lära sig mer och få kunskap om droger (alkohol), psykisk sjukdom eller annat som behövs för att de ska klara sig i livet. Men inte minst att det aldrig är barnets fel att förälder dricker/mår dåligt.

Vi som arbetar med detta är:

Elisabeth Hed, alkohol och drogeterapeut 073-276 11 23
Anna-Greta O Berggren, präst 073-823 42 91
Har du frågor eller funderingar hör gärna av dig till oss!

Döpta**2024**

9/11 Stina Strandberg
9/11 Gustaf Winkler
10/11 Håkan Odén
23/11 Ebba Hedström
23/11 Milton Eriksson
30/11 Noah Sandberg
30/11 Algot Grigholm
7/12 Melker Tomasson Geisler
7/12 Frida Andersson
7/12 Gabriella Andersson

2025

11/1 William Skogholm
18/1 Alice Sjölin
18/1 Saga Wikström
25/1 Holger Ejnarsson

Vigda**2025**

1/2 Carola Rylander och Anders Larsson

Avlidna**2024**

8/11 Sven Frykeskog 88 år
13/11 Leif Berglund 97 år
26/11 Vivan Jönsson 97 år
27/11 Gun-Britt Jönsson 82 år
3/12 Gudrun Bengtsson 94 år
3/12 Henry Berggren 92 år
4/12 Ingvar Rosenblad 83 år
4/12 Björg Adolfsson 86 år
5/12 Jan-Owe Jakobsson 90 år
7/12 Anders Andersson 68 år
9/12 Lennart Jonsson 92 år
9/12 Lizzie Persson 76 år
15/12 Hasse Olsson 71 år
19/12 Tobias Lindgren 49 år

2025

9/1 Gunnel Bodén 92 år
15/1 Arne Berg 80 år
15/1 Margareta Berg 80 år
18/1 Gösta Fryklund 90 år
24/1 Åke Sandberg 84 år
26/1 Mats Linder 68 år

PASTORSEXPEDITION

0560-272 00

Besöksadress: Kyrkogatan 26
Postadress: Box 52, 685 22 Torsby
E-post: fryksande.pastorat@svenskakyrkan.se
Hemsida: www.svenskakyrkan.se/fryksande
Öppet: mån-tis 10-12, ons-tors 10-12, 13-15

KYRKOHERDE

Johan Bonander 272 01
Tjänstebostad, Östmarks prästgård 200 13

KOMMINISTRAR

Karin Jansson 272 02, 070-280 71 94
Anna-Greta Olsson Berggren 272 22

församlingsassistent/tjänstebiträde

Drew Baldwin 272 06

DIAKONER

Eva Bonander 272 09
Karin Lövestam-Öberg 272 08

PEDAGOGER

Hans Öberg, församlingspedagog 272 18
Leonard Lind, assistent 272 20

MUSIKER

Urban Karlsson 272 10
Mia Stenmark 272 11
Anders Halle Halvarsson 272 12

INFORMATÖR

Birgitta Åberg 272 04

KYRKOFÖRVALTNING

Elisabeth Johnsson, kyrkokamrer 272 14
Marie Nilsson, kyrkokamrersassistent 272 03

KYRKOGRÅDSFÖRVALTNING

Lars Wikström, kyrkogårdschef 272 07
Lars Olsson, vice kyrkogårdschef 272 25
Fryksände, Lars Wikström 272 07
Lekvattnet, Lars Olsson 272 25
Vitsand, Roland Nilsson 272 23
Östmark, Stig Norman 272 24

KYRKVAKTMÄSTARE

Lisbeth Kanth 272 13
Jörgen Klockars 272 19

FRYKSÄNDE FÖRSAMLINGSHEM

Anna-Lena Yderstig, kyrkoskrivare 272 28
Anna-Karin Jönsson, församlingsvärdinna 272 15
Annamaj Carlsson, lokalvårdare 272 26
Marita Bergström, administration 272 27

BLOMSTERFONDER

Fryksände, pastorsexpeditionen 272 00
eller via hemsidan www.svenskakyrkan.se/fryksande
Lekvattnet, Anders Nilsson 500 28, 070-670 97 20
Vitsand, pastorsexpeditionen 272 00
Östmark, Maj-Lis Haglund 210 09

KYRKORÅDETS ORDFÖRANDE

Fryksände pastorat, Roger Ericsson 070-693 62 68

FÖRSAMLINGSRÅDENS ORDFÖRANDE

Fryksände, Torbjörn Jansson 070-561 97 76
Lekvattnet, Inga-Britt Keck Karlsson 079-040 98 29
Vitsand, Thore Jonsson 070-511 84 38
Östmark, Ingela Högfeldt 070-520 38 87

